

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01/ 01-60-3 16424 538
Konu: Trabzon Milletvekili Süleyman
Latif YUNUSOĞLU'na ait
(7/15913) Esas No'lu Yazılı Soru Önergesi

26 Ekim 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 05/02/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-25222 sayılı yazınız.

Trabzon Milletvekili Sayın Süleyman Latif YUNUSOĞLU'na ait 7/15913 Esas No'lu yazılı soru önergesi, Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK:
Yazı (6 sayfa)

**TRABZON MİLLETVEKİLİ SAYIN SÜLEYMAN LATİF YUNUSOĞLU'NA AİT
7/15913 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumundan emekli aylığı alanlar, aylık hesaplama usullerine göre;

- 1982 yılından önce emekli olanlar,
 - 1982-01/01/1988 tarihleri arasında emekli olanlar,
 - 3395 sayılı Kanuna göre borçlanma primi ödeyerek emekli olanlar (kamuoyunda süper emekli olarak bilinenler),
 - 01/01/1988-31/12/1999 tarihleri arasında emekli olanlar,
 - 01/01/2000- 01/10/2008 tarihleri arasında emekli olanlar,
 - 2008/Ekim sonrası emekli olanlar,
- olarak 6 gruba ayrılmaktadır.

1988-1992 yılları arasında her yıl itibariyle kademeli olarak 5 ayrı üst göstergeden emekli olanları da ilave ettiğimizde ise emekli grupları sayısı daha da artmaktadır.

Bilindiği üzere, aylık bağlama usulü itibariyle temel değişiklik 01/01/2000 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile yapılmış, bu Kanunla 1978 yılından itibaren uygulanan gösterge sistemine göre aylık bağlama yerine, sigortalı kazançlarının aylık bağlama yılına kadar TÜFE ve Gelişme Hızı ile güncellenmesine dayalı olduğu bir sisteme geçilmiştir.

1982 yılından önce emekli olanların aylık bağlama oranları, o tarihlerde yürürlükte bulunan hükümler gereğince sigortalının prim ödeme gün sayısının miktarına bakılmaksızın % 70 oranı baz alınmış ve bu oran, kadın sigortalı için 50, erkek sigortalı için 55 yaştan fazla her tam yaş için 1'er puan artırılmıştır. Başka bir ifade ile; bu dönemde emekli olanlar hakkında 5000 gün prim ödeme gün sayısından fazla veya noksan her 240 gün için emekli aylıklarında artırım veya indirim uygulanmamıştır.

1982-01/01/1988 tarihleri arasında emekli olanların aylık bağlama oranlarında, ödedikleri 5000 gün prim için % 60 oranı baz alınmakta ve bu oran, sigortalının 5000 günden fazla prim ödediği her 240 gün için 1 puan artırılarak, 5000 günden noksan prim ödediği her 240 gün için ise 1 puan eksiltilerek, bağlanacak aylığın oranı tespit edilmiştir.

01/01/1988 tarihinden sonra emekli olanlar bakımından mevcut gösterge tablosuna ilave olarak üst gösterge tablosu yürürlüğe girmiş ve bağlanacak aylıklar ile alınacak primlerin hesabında nazara alınan tavan gösterge 1400'den 6400'e 5 yıllık geçiş sürecinde kademeli olarak yükseltilmiştir.

Ancak, aylık bağlamada son 5 yıllık prime esas kazançlar dikkate alındığından, üst göstergeden aylık bağlanabilmesi için en az 5 takvim yılı bu göstergeden prim ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle 5 yıllık süre dolmadan emekli olacakların 09/07/1987 tarihinden sonra ödedikleri yüksek primlerin bağlanacak emekli aylıklarına da adil şekilde yansıtılmasını sağlayacak geçici düzenleme yapılmıştır.

3395 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği dönemde emekli olanlar (kamuoyunda süper emekli olarak bilinenler), 3395 sayılı Kanunla üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle, daha önce yüksek gösterge üzerinden emekli olmuş sigortalılara da son 5 yıla ait aradaki prim farkını borçlanarak ödemeleri halinde, tavan gösterge üzerinden emekli olmaları imkanı getirilmiştir.

Ancak, 3395 sayılı Kanunun söz konusu borçlanma hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, borçlanma yapan emeklilerin iptal tarihindeki aylık miktarları dondurulmuştur. Daha sonra 01/01/1991 tarihinde yeniden yapılan bir düzenleme ile 3702 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuş ve borçlanma primlerinin karşılığı olarak “**telafi edici ödeme**” adı altında yeni bir ek ödeme sistemi getirilmiştir. Telafi edici ödemeler, aylıklara yapılan artış oranları kadar artırılmak suretiyle bu yasaya göre emekli olanlara aylıklarıyla birlikte her ay ödenmekte iken 5510 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi gereğince Kanunun yürürlüğe girdiği 2008/Ekim ayı itibariyle ödenen tutarlar esas alınarak, ilgililerin gelir ve aylıklarına ilave edilmiştir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile gösterge ve katsayı esasına dayalı aylık bağlama sistemiyle aylık bağlama oranları değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle;

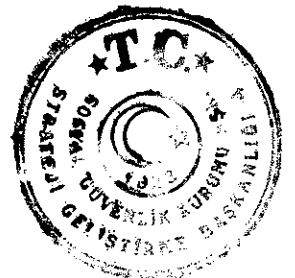
Ortalama yıllık kazanç; 4447 sayılı Kanunla, sigortalının aylığının hesabında yalnızca son 5 veya 10 yıllık kazançlarının esas alınması yerine 01/01/2000 tarihinden geçerli olmak üzere, (bu tarihten sonra işe giren sigortalılar ile daha önce işe giren sigortalıların bu tarihten sonraki çalışmalarına ilişkin kısmi aylıklarının hesabında kullanılmak üzere) tahsis talep tarihine kadar TÜFE ve Gelişme Hızı oranlarıyla güncelleştirilerek getirilen kazançlarının toplamının prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle ortalama yıllık kazancın bulunması, ortalama yıllık kazancının 1/12'sine aylık bağlama oranının uygulanması suretiyle de emekli aylığının hesaplanması esasları getirilmiştir. Ortalama yıllık kazancın hesabında, sigortalının tüm çalışmalarına ilişkin güncellenen tüm kazançları dikkate alınmakla birlikte, bu kazançlar toplam prim ödeme gün sayısına bölünerek çalışılmayan sürelerin ortalama yıllık kazancı etkilememesi sonucunu vermekte olup diğer bir deyişle kişinin, sigortalılık süresi içinde çalışılan günlerdeki kazançlarının yüksek olması, çalışılan günler az da olsa ortalama yıllık kazancının yüksek olması sonucunu doğurmaktadır.

Aylık bağlama oranı; sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3600 gününün her 360 günü için % 3,5, sonraki 5400 günün her 360 günü için % 2 ve daha sonraki her 360 gün için % 1,5 oranlarının toplamıdır.

Diğer taraftan, 4447 sayılı Kanunla aylık bağlama sistemi değiştirilirken, 01/01/2000 tarihinden önce işe girmiş olan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa geçici bir hüküm konulmuştur.

Buna göre; sigortalının 01/01/2000 tarihinden önceki hizmetleri eski hükümlere göre değerlendirilerek bu döneme ilişkin prim ödeme gün sayısının toplam prim ödeme gün sayısına oranı üzerinden kısmi aylığı hesaplanmakta, hesaplanan bu kısmi aylığa tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayına kadar yıllık TÜFE ve Gelişme Hızı oranları uygulanarak kısmi aylığın güncellenmesi sağlanmakta; sigortalının 01/01/2000 tarihinden sonraki hizmetleri için ise yeni hükümlere göre kısmi aylık hesaplanmakta ve sigortalının bu kısmi aylıkları, tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayı itibariyle birleştirilerek sigortalının emekli aylığının miktarı bulunmakta ve sigortalının alacağı emekli aylığının başlangıç tarihine kadar aylık TÜFE artış oranları ve oransal aylık artışları uygulanarak sigortalıya bağlanacak aylık tespit edilmekte idi.

Söz konusu uygulama 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılının Ekim ayına kadar devam ettirilmiş olup, bu tarihten sonra 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak tespit edilen aylık bağlama oranları üzerinden; gösterge sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen sistem ve 5510 sayılı Kanunla getirilen sistemden oluşan üç ayrı kısım halinde hesaplanmaktadır.

Yukarıda açıklandığı şekilde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında emekli aylığı alanların hesaplanma usullerinde zaman içerisinde yapılan değişiklikler nedeniyle bağlanan aylıklar arasında farklar oluşmuştur. Çünkü sigortalının, her prim ödeme gün sayısının geçtiği dönemlerde yürürlükte olan mülga kanunlara göre kısmi aylıkları hesaplanmakta ve hesaplanan bu kısmi aylıklar, aylık talep yılında yürürlükte olan kanun hükümlerine göre taşınarak burada toplanmak suretiyle sigortalının emeklilikte alacağı tam aylık bulunmaktadır. Dolayısıyla sigortalıların prim ödeme gün sayıları aynı bile olsa bu günlerin geçtiği dönemler farklı ise emekli aylıklarında da farklılıklar olmaktadır.

Emekli aylıklarının intibakı, aylıkların genel düzeyinin artırılmasından farklı olarak, zaman içerisinde aylık hesaplama sistemlerindeki değişimler nedeniyle aynı düzeyde prim ödemiş olan emeklilerin aylıkları arasındaki farklılıkların giderilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 2000 yılı öncesi bağlanan aylıklar ile 2000 yılı sonrası bağlanan aylıklar arasında da prim ödeme gün sayısı, yaş ve ödenen prim miktarından kaynaklı farklılıklar yanında, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ile talep tarihinin aynı olmamasından kaynaklanan farklılıklar da bulunmaktadır. Bu farklılıklar, prim ödeme günlerinin geçtiği dönemdeki TÜFE ve Gelişme Hızı rakamları ile o dönemlerde aylıklara yapılan zam oranlarına göre değişiklik göstermektedir.

Anayasa Mahkemesinin 05/02/2009 günlü E: 2005/30, K: 2009/18 sayılı Kararında; *"Yasakoyucu, sigortalıların ödeyecekleri primlerin ve bağlanacak aylıklarının hesabında esas alınan kurallar konusunda Anayasada belirtilen ilkelere ve sosyal sigorta gereklerine uygun olarak adil ölçüler içinde düzenlemeler yapmak yetkisine sahiptir.*

Öte yandan, farklı tarihlerde emekli olan sigortalıların, emekli aylığı bağlama tarihlerinde yürürlükte bulunan farklı kurallara tabi olmaları nedeniyle aralarında eşitlik karşılaştırılması yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yüksek mahkemenin anılan kararında da belirtildiği gibi, farklı tarihlerde ve farklı hükümlere göre aylık bağlananlar arasında sadece prim ödeme gün sayısının eşit olmasından yola çıkılarak eşitlik karşılaştırılması yapılamayacağı ve eşitliğin prim ödeme gün sayısı, yaş, ödenen prim tutarları, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ve talep tarihinin aynı olması halinde sağlanabileceği ve bu şartlardan birinin farklı olmasının aylık miktarını da değiştirebileceği hususları dikkate alınmalıdır.

Bu nedenle, yapılan emekli aylık hesaplamaları ve emekli aylıkları arasında oluşan farklar yürürlükte bulunan kanunlardan kaynaklanmaktadır.

